

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Ett fascistiskt samhällsexperiment. Det går hett till i Italien under fascistregimen. Den gamla makliga arbetstakten är försvunnen, reformfloden fräser och skummar. En utanför stående kylig iakttagare måste fråga sig, hur det skall gå att fortsätta med denna febrila verksamhet, och han hör med en viss skepsis Mussolinis målmedvetna ord till en sydamerikansk intervjuare: »För närvarande leva vi

DAGENS FRÅGOR

med 40 graders feber, och jag försäkrar er, att vi skola komma upp till 41». Är det för att riktigt motsvara d'Annunzios förväntningar i hans senaste nyårshälsning till il Duce om en »annus mirabilis», som temperaturen skall stegras? Eljest tycker man, att det tilländalupna s. k. napoleonska året, fascismens fjärde regeringsår, inom Italien visat tillräckligt lysande prov på såväl initiativ som entusiasm. Man kan härvidlag hänvisa på de omfattande åtgärder, som vidtagits för landets ekonomiska höjande. En agitation för veteproduktionens stegring med det djärva målet att få den inhemska produktionen att täcka konsumtionens behov har nått anmärkningsvärda resultat, och i allmänhet har man resolut slagit in på en nationalekonomisk kampanj med slagordet: producera mera och konsumera mindre!

Av mera uppseendeväckande natur är emellertid den påbörjade stora omorganisationen av den italienska staten till en, såsom termen lyder, *korporativ stat*. Denna reformplan har till underlag den fascistiska parollen, att statens intressen gå i främsta rummet, klasser och individer måste inordna sina egna önskningsdärefter. Detta subordinationsförhållande söker man nu reglera på så sätt, att individerna uppgå i s. k. korporationer och dessa, som äro av olika grader, i sin tur i staten. Lagen av den 3 april 1926 uppdrog riktlinjerna för denna nya organisation, vars förverkligande står på dagordningen. Ett par ord om dess innebörd skola måhända visa, att det verkligen finnes användning för den arbetsenergi, som nu utvecklas.

Den korporativa staten skall delas i två stora nationella federationer, arbetsgivarnas och arbetstagarnas. Vardera av dessa indelas i sex federationer: för industri, handel, jordbruk, bankväsen, sjö- och lufttrafik samt landtrafik. Vid sidan av dessa federationer stå tvenne något fristående: de fria yrkenas och hantverkarnas. Alla federationer uppdelas på en mängd lokala korporationer omfattande olika kategorier. I organisationens spets finns ett korporationsministerium, för närvarande naturligtvis med Mussolini själv till chef. Vid dess sida står ett nationalråd, vari Mussolini är president och vars medlemmar bestå av understatssekreteraren i korporationsministeriet och representanter för olika ministerier, för de båda nationella federationerna samt för olika organisationer, som särskilt syssla med arbetarfrågor. Alla korporationer stå under direkt statskontroll. Som laglig erkännes emellertid endast en organisation inom samma kategori. Fria organisationer kunna bildas, men staten erkänner endast en av vart slag, och för dess erkännande krävs endast, att den består av $\frac{1}{10}$ av arbetsgivarna, resp. arbetstagarna från en viss kategori inom ett visst distrikt. Korporationerna ha att ordna upp arbetsförhållandena inom resp. kategorier, sluta arbetsavtal o. d. Härvid är att märka att även de som icke tillhöra en korporation äro bundna av de kollektiva avtal som slutas och hänvisade att respektera domslut från de nyinrättade arbetsdomstolarna, till vilka endast erkända korporationer kunna vädja, samt tillika tvungna att till dessa erlägga årliga avgifter. Å andra sidan äro korporationerna underkastade ingripande från statens sida. Deras ordförande väljas icke utan utnäm-

DAGENS FRÅGOR

nas av regeringsmyndigheterna, som även i övrigt hålla ett vakande öga på dem och vid behov kunna upplösa deras verkställande organ och i stället insätta statskommissarier.

Den korporativa statens förverkligande är från Mussolinis sida ett storstilat försök att lösa vår tids motsättningar på arbetsmarknaden. Genom detaljerade lagbestämmelser är det meningen att fastställa såväl rättigheter som skyldigheter å ömse håll, och arbetsdomstolarnas inrättande är ett försök att med lagens hjälp hindra arbetskonflikter. Som en ytterligare garanti för arbetsfredens bevarande har ett formligt förbud utfärdats för strejker eller lockouter med straffbestämmelser för förbudets överträdande. En arbetsgivare, som tillgriper lockout, straffas med fängelse i tre månader till ett år och böter från 10,000 till 100,000 lire. Arbetare, till ett antal av minst tre, som för frampressande av löneförhöjning strejka eller på något sätt störa arbetets kontinuitet eller regelbundenhet få 1—3 månaders fängelse och strejkledare 1—2 års fängelse samt böter från 2,000 till 5,000 lire. Huru detta sociala program mottagits är svårt att på avstånd bedöma, då den främsta källan, den fria pressens kommentarer, för närvarande icke kan komma till användning. Anmärkningsvärt är emellertid, att man från gammalt fackföreningshåll ställt sig påfallande sympatisk mot planen, måhända under påverkan av att en mycket stor del av de gamla fackföreningsmedlemmarna anslutit sig till de nya fascistiska syndikaten. Inför detta faktum ha även ledarna tvingats att ge sitt erkännande åt vissa sidor av fascismen, vilka förklaras överensstämma med deras egna gamla principer. Och även om likheterna skulle inskränka sig till det enda förhållandet, att fascismen i motsats till den gamla liberalismen men i likhet med socialismen vågat sig på en statsintervention på det ekonomiska livets område, så har detta varit tillräckligt för att motivera den principiella anslutning till den fascistiska planen, som nyligen gavs i en resolution genom bl. a. följande passus: »Vi skulle träda i motsättning mot oss själva, om vi satte oss emot den korporativa staten och mot den arbetslagstiftning, som fascistregimen tänker genomföra. Det räcker att erinra om våra tidigare önskemål och förslag för att visa, att det är vår plikt att i handling och med vår kritik bidra till ett gott resultat av dessa försök».

Att ett genomförande av detta experiment skapar oerhörda rent administrativa svårigheter ligger i öppen dag. Här gäller det ju icke mindre än en fullständig omläggning av hela det italienska samhällets sociala struktur. Enbart gränserna mellan de olika korporationerna vållar mycket huvudbry. Höra t. ex. skraddarna till affärs- eller industrimännen? Journalister, som först placerades i industrimannakonfederationen, protesterade och fördes slutligen över till de intellektuella yrkenas sammanslutning. De gamla organisationernas statuter ha i detalj måst prövas, för den händelse de icke skulle stämma med den nya lagen. En mängd dylika spörsmål ha därför bidragit att fördröja lagens verkställande, om också arbetet därpå stadigt fortskridit. Oklara äro också tillsvidare det nya systemets politiska verk-

DAGENS FRÅGOR

ningar. Att korporationsstaten medför dödsdomen över det nuvarande parlamentariska systemet synes emellertid endast vara en konsekvent slutsats. Den allmänna rösträtten slopas. För att få politiska rättigheter är det icke nog att vara 21 år. Anspråk på att få deltaga i statens styrelse och förvaltning kunna endast de ha, som arbeta, som med sitt individuella arbete ge den på korporationer uppbyggda staten sin tribut. Även för parlamentet blir korporationsidéen således grundläggande. Det förefaller närmast som om det skulle bli fråga om att återgå till något, som påminner om äldre tiders ständsrepresentation.

Korporationsstaten är synbarligen den stora idé, genom vars förverkligande Mussolini vill stryka ett streck över den moderna liberala demokratin. Liberalismen har haft sin tid, den kan icke leva i det oändliga. Har dess frihetsbegrepp urartat, så att den bereder väg för statens fiender, måste den ersättas med något annat. Men korporationsstaten i och för sig är icke tillräcklig. Korporationsstaten måste bli en stat utan opposition. Ovan antydde, att korporationernas frihet kringskurits för att möjliggöra statens reglerande och kontrollerande myndighet. Härtill bör läggas det för medlemskap i korporationerna föreskrivna villkoret, att man skall ha visat »från nationell synpunkt gott politiskt uppförande». Avsikten härmed är tydlig. Korporationssystemet skall göras till ett led i den stora kampanj, som pågår, för att »fascistisera» hela Italien. Samhället indelas i stora och små grupper, som alla äro beroende av statsmyndigheterna. Staten är den enda allt överskuggande auktoriteten. Är statens ledning fascistisk, måste korporationerna vara fascistiska. Alla ledande poster måste besättas med fascister. Fascistpartiets generalsekreterare Turati hävdade nyligen i ett tal med kraft denna sats. Därtill behövdes fascister på 9,000 podeståmbeten, 20,000 milisofficerare och officerare i ungdomsorganisationerna, 10,000-tals stads- och provinzialråd, tusentals ledare i de politiska och fackliga organisationerna. »All makt åt det fascistiska partiet!» är lösensordet. Fascismen har av Mussolini fått många vackra namn. Den är ungdomen, den är skönheten, den är också, och kanske framför allt, styrkan. Men kan den skyddas för att urarta till tvånget, som undergräver styrkan? Mussolini vill icke ha någon politisk opposition. Faran ligger dock nära, att han samtidigt med denna utrotar den sunda sakliga kritik, som i längden är oundgänglig för varje regim.